

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5-20, za pol leta K 2-60, za četrt leta K 1-38. Posamezna številka 10 via. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljate na uredništvo in upravištvu: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri dnevni po 16 vin., pri štiri-kratni po 14 vin., pri dnevni letnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne druge vrste stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštni ne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Delavec in podjetnik.

Vojni čas je neverjetno pomnožil denarno stanje kapitalističnih podjetij, nasprotno pa pripravil proletarijat še v obupnejši položaj, kakor je bil pred vojno. Vojne dobave, nezakonitost, ki je označevala prva vojna leta in brezprimerna večstodstotna podražitev živil je vzrok, da je cvetelo in še cvete kapitalizmu zlata doba, dočim pada delavstvo v vedno globokejšo bedo in brezpravnost. Razmerje med kapitalom in plačilom, ki ga dobiva delavec, je med vojno postalo tako različno, da navdajajo proletarijat skrbi, kako zenačiti ta prepad med obema in zboljšati delavski položaj.

Ena glavnih nalog držav po vojni bo tudi ta, da omeje neprestano deževanje zlata v industrijske zakladnice podjetnikov, če hočejo, da ne bodo izpodkopani družabni temelji. To pa morejo doseči le na ta način, če dvignejo gospodarski položaj delavstva in mu zajamčijo nekak modus vivendi (možnost življenja). Podjetniki in delodajalci vpijejo, da se nimajo delavci prav nič pri toževati, saj so se med vojno zvišale njih plače. Res je, da so se zvišale, res je pa tudi, da se niso zvišale v nikakršnem razmerju z dnevno dragotino, in tudi ne v razmerju z ogromnimi dohodki, ki jih žanjejo delodajalci. Splošno so gospodari zvišali svojim delavcem plače za 20 odstotkov — v nekaterih slučajih več, v drugih zopet manj — pa pomislimo le, da se je podražilo vsakovrstno blago povprečno za več kakor 200 odstotkov. To ni v nikakršnem razmerju z malenkostnim zvišanjem delavske plače. Povišati dandanes plače za 20 odstotkov, se pravi metati delavstvu pesek v oči, ker mu to pomaga tako malo, da ni vredno izgubljati besed o tem. Igrati se in zlorabljati delavske moči, pri tem pa na škodo delavstva polniti svoje žepke kar s stotisočaki, to pomeni tako malenkostno zvišanje plač.

Le pogledimo si položaj delavca in ga primerjamo položaju njegovega podjetnika, in spoznali bomo, da se plača relativno ni prav nič zvišala, nasprotno, delavstvo je mnogo na slabšem kot je bilo pred vojno. Dočim je odkazana delavcem vsak dan določena mera hrane, — da ta seveda ne zadostuje še dolgo ne, ni, da bi omenjali — se zastonj podjetniki, kadar jim ljubo in drago, in žive razkošno, kakor se ne spodobi ob tem bednem času. Delavstvo čakajo po vojni še hudi, vroči boji za svoj obstanek in gorje mu, če ne bo pripravljen za boj.

Za tobačno delavstvo.

V mesecu februarju t. l. je deputacija centralnega vodstva naše organizacije v navzočnosti poslanca sodr. Glöckla, predložila spomenico zahtev, tobačnega delavstva za leto 1918 glavnemu ravnateljstvu tobačne režije. Zahteve so sledeče:

1. Splošna reforma in zvišanje plač delavstvu. 2. Draginske doklade, katere bi se v prihodnosti, ko bodo cene življenskih potrebščin padale, sporazumno s tovarniškim vodstvom in zaupniki delavstva z natančnim presojevanjem cen urejevale. 3. Uvrstitev vseh tobačnih tovarn v štiri razrede, in sicer v tiste razrede kot uradništvo s svojimi aktivitetnimi dokladi. 4. Uvrstitev vsega tobačnega delavstva v sedemnajst skupin temeljnih plač. 5. Zvišanje in preureditev dosežanjih starostnih doklad.

Glede plač se zahteva najmanjša plača 34 K, najvišja 91 K.

Starostne doklade.

Starostne doklade naj se uredijo za vse tobačno delavstvo enako, in sicer po preteku prvega službenega leta na teden po 80 vin., katere naj stopnjujejo vsako službeno leto za nadaljnjih 80 vin. do najvišje svote 25 K 20 vin., ki se mora s 30 službenim letom doseči.

Skupne določbe za vse tobačno delavstvo.

Vse dnevno plačane osebe se uvrste po preizkušnem letu v tedensko plačo.

Delovne obleke naj dobi vse delavstvo, dosedaj so te dobivali le rokodelci in deloma še drugo moško delavstvo.

Zniža naj se delovni čas od 51 na 48 ur na teden.

Delavski odbori

zahteva se, da bolniški odbori rešujejo vse nastale difference med tovarniškim vodstvom in delavstvom sporazumno s tovarniškim vodstvom.

Oddaja tobačnih izdelkov

moško delavstvo dobi množino kot jo dobivajo delovodje, sorazmerno s podražitvijo naj se množina zviša.

Dopusti.

Plačane dopuste naj dobi vsaka delovna oseba po preteku prvega službenega leta tri dni, po preteku petih službenih let en teden in po desetih letih 14 dni; to je potrebno in tudi lahko izvedljivo.

Delovne osebe, ki so zaradi bolezni v svoji družini na zahtevo tovarniškega zdravnika prisiljene ostati doma, za ta čas, dokler se jih ne pusti zopet k delu, dobiti polno svojo plačo z vsemi dokladi vred.

Zavarovanje onemoglih.

Med najbolj perečimi vprašanji je reforma zavarovanja za starost in onemoglost. Leta 1909, je glavno ravnateljstvo tobačne režije to deloma uredilo, kar pa sedanjemu času ne odgovarja več. Porazdelitev v plačilne razrede je popolnoma odveč, vzame naj se faktični zaslužek s starostnimi dokladi vred za temelj odmerjenja provizije, in sicer v tej obliki:

Po preteku petih službenih let 20 odstotkov faktične plače, katere naj vsako leto stopnjuje za 2 odstotka, tako da bo s 35. letno službeno dobo doseženih 80 odstotkov faktične plače. Vsled izstopa od zavarovalnic proti nezgodam in prevzetje v samozavarovanje, ki ga je c. kr. tobačna režija med vojno uvedla, so osebe, ki so v službi c. kr. tobačne režije ponesrečile zelo oškodovane, zahteva se, da ponesrečenci poleg provizije dobe primerno odškodnino. Dokler je bilo tobačno delavstvo zavarovano pri zavarovalnicah, se je deloma kaka mala odškodnina dosegla, a sedaj še tega ni.

Draginske doklade.

Draginske doklade so krivično odmerjene; nižja uvrstitev omoženih žena napram oženim moškim je krivična, popolnoma nerazumljiva pa je določba, da se otroška podpora otrokom oženjenih do 16. leta, otrokom vdov pa do 12. leta priznava,

ker sploh ni mogoče, da bi se 16 letni otroci sami preživljali. Tudi zapostavljanje neomogućenih mater se ne da opravičiti. Tobiačno delavstvo prosi, do se obstoječe skupine preuredi, in sicer tako-le:

Skupina I.: Neporočene osebe brez otrok.

Skupina II.: Poročene osebe, vdove in vdovci brez otrok.

Skupina III.: Vse delovne osebe, ki so dolžne skrbeti za 1 do 2 otroke.

Skupina IV.: Vse delovne osebe, ki so dolžne skrbeti za 3 in 4 otroke.

Skupina V.: Vse delovne osebe, ki so dolžne skrbeti za več kot 4 otroke.

Popolno delanezmožne družinske osebe, ki se nahajajo v oskrbi pri v. c. kr. tobačnih tovarnah zaposlenih osebah, naj se dobivajo enake doklade kot za otroke.

Dvojno štetje vojni let za onemogle in starostne provizije.

Državni nastavljenici zahtevajo dvojno štetje vojni let k pokojnini. Ta zahteva je popolnoma na mestu in se ji tudi tobačno delavstvo pridružuje.

Vse tu navedene točke so v spomenici dobro utemeljene in s statističnimi dokazi opremljene, katerim se še prihodnjič povrnemo.

Pravila

o vedenju pri letalskih napadih.

V zadnjem času so letalski napadi na mesta zahtevali žrtve tudi zato, ker se občinstvo ni primerno vedlo in se zlasti ni ravnilo po pravilih, ki so se od oblasti za take slučaje izdala.

V naslednjem se nanovo objavi razglas c. kr. deželnega predsedništva z dne 19. avgusta 1917, št. 4071/Mob., ki posebuje imenovana, pred vsem za Ljubljano in okolico veljavna pravila s pozivom, da se pri morebitnih letalskih napadih ravna vsakdo v lastno korist najtočnejše po njih.

1. Za slučaj, da je pripravljen polet sovražnih letalcev proti Ljubljani, se odredi

priprava na letalce,

katere se naznani podnevu z rdečo zastavo, ponoči z rdečo svetilko, ki se izobesi na stolpu ljubljanskega Grada.

Vsakdo naj pazi na znamenje „letalski alarm!“

2. Ako preti nevarnost sovražnih letalcev, se odredi

letalski alarm

s tem, da se oddasta dva strela iz topov na Gornjem Rožniku, da zapiskajo ponovno sirene v primernih presledkih, da dajo policijski stražniki zapored več žvižgov na piščalko in da vojaki zatrobijo ponovno prve takte retretnega signala (mirozova) na cestah in trgih. Konec letalskega alarma, odnosno znamenje, da ni več nevarnosti, se bo naznanilo z zvonjenjem na Gradu.

Ako se sovražni letalci zopet povrnejo, se bo dalo iznova znamenje „letalski alarm!“

3. V slučaju letalskega alarma je pred vsem dolžnost vsakega, da je miren in preudaren, da se radovoljno in hitro pokor

ukazom uradnih organov in da jih podpira pri izvršitvi njihove naloge.

4. Telefonski pogovori, izvzemši naznanil požara in nezgod, so za časa letalskega alarma prepovedani.

5. Kdor je na prostem, naj si poišče brez prenatrpanja kritje v hišnih vežah, katere je imeti do zatvorne ure vežnih vrat tako odprte, da se more takoj v vežo; osebam, ki iščejo zavetja, je dovoliti vhod. Najbolje je ostati v spodnjih nadstropjih. Gnječe — tudi v kletih — se je ogibati. Kdor na prostem polju ne more dobiti zavetišča, naj se vleže na tla.

Zbiranje po cestah in trgih je brezpogojno opustiti.

6. Na strehe in balkone hoditi je prepovedano. Nevarno je tudi postajati pri oknih. Zlasti je skrbeti, da se ogenj in luč pravilno zavaruje; za slučaj, da se vrši letalski napad ponoči, je vsako razsvetljavo na zunaj preprečiti. Oknice, šaluzije in druge take naprave je podnevu in ponoči zapreti.

7. Na kraje, kjer so padle bombe, se ne sme. Bombe, ki se niso razpočile, kakor tudi dele izstrelkov, zlasti vžigalce, je pustiti ležati in se jih ne sme dotakniti. Kraje, kjer leže, je takoj naznaniti etapnemu štacijskemu poveljstvu. Ako se začuti poseben duh, se je radi nevarnosti vdihanja strupenih plinov odstraniti od dotičnega kraja.

8. Zdravniško pomoč je poiskati potom etapnega štacijskega poveljstva.

9. Otroke je primerno poučiti.

10. Promet z vozovi vsake vrste kakor tudi promet cestne železnice je za časa letalskega alarma ustaviti. Vpreženi vozovi ali avtomobili se imajo pod nadzorstvom vodnikov ustaviti na predpisani vozni strani, odtodno imajo ostati na svojih stajiščih.

Prestopki teh odredb se bodo kaznovali po določbah ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96.

Ker je zelo želeli, da sodeluje pri službi opazovanja in alarma tudi občinstvo, se vsakdo pozivlja, da naznani vsak pojav sovražnih letalcev brez vsakega odloga najbližjemu poštnemu in brzojavnemu uradu, kateri bo nato, seveda brezplačno, potrebno ukrenil.

Domači pregled.

Občni zbor podružnice lesnih delavcev v Ljubljani se bo vršil v nedeljo dne 14. aprila t. l. točno ob 9. uri dopoldne v društvenih prostorih v Šelenburgovi ul. št. 6 II. z občajnim dnevnim redom. Polna udeležba dolžnost.

Czerninov program. „Arbeiter-Zeitung“ izvaja med drugim: Grof Czernin se je vrnil na Dunaj z rumunskim mirom. Tretji mir se je sklenil, a marsikatera nada, ki je bila prejšnje čase združena z njim, je minila. Prehitro so marsikaj pozabili, kar so pod pritiskom javnosti obljubili. Dne 19. januarja je obetal, da bo prostodušno vsak čas obvestil zastopnike ljudstva o mirovnih pogajanjih. List vprašuje, če si je Czernin izposloval pri preobratu v Brestu-Litovskem pritrdilo parlamenta in če je kaj povedal o miru, ki ga je v Bukarešti iskal. Govoril je kot ustavni minister, delal pa tako, kakor diplomat, ki se ne zaveda, da takrat, kadar se svet znova urejuje, ne odločujejo zgolj „merodajni čimbelji“. Še bolj žalostno je, ker so se reči drugače razvijale, kakor je Czernin obetal. Kje je sporazumni mir, ki ureja novi svetovni red? Kaj je z varnostmi proti revanšni vojni, kaj z mednarodnim nadzorstvom razorožbe, kaj z obveznim splošnim razsodiščem, kaj s preprečenjem bodoče gospodarske vojne? O vseh teh vzvišenih smotrih ni govoril kak pacifist, marveč Czernin v drugi polovici oktobra v Budimpešti. Ne trdimo, pravi navedeni list, da je Czernin svoje vzvišene smotre zatajil, a stoji pa le pred kupom črepij svojih nazorov in

programov, ker ni znal držati politike četverozeve v fisti črti, ki vodi do splošnega sporazuma.

Grof Czernin o politični situaciji. Zunanji minister grof Czernin bo podal v torek odposlanstvu dunajskega občinskega sveta pojasnila o vplivu zadnjih mirovnih sklepov na prebrano monarhijo. Grof Czernin bo porabil to priliko, da bo govoril tudi o splošni politični situaciji, ker zaradi velikonočnih praznikov ni bilo mogoče sklicati delegacijskih odsekov. Delegacije bodo najbrže tekom aprila zopet pričele s svojim delom.

Zunanji minister grof Czernin je govoril. Pred zastopniki mesta Dunaja je govoril in razvijal avstro-ogrski zunanji minister svoje mnenje o položaju, o vojni in prehrani. Ne državni zbor, ne delegacije mu niso primerna za njegova izvajanja, kamor bi njegov govor pravzaprav spadal, če je Czernin sploh odgovoren za svoj govor državljanom. V svojem govoru je slikal vojni položaj, omenjal mirovne poskuse in klical boga za pričo, da ni izognil nobeni priliki za mir. Če ni miru, ga noče sporazum. To je bilo, kar je povedal. Poleg tega se je lotil grof Czernin povsem nove taktike: razpravljal je o notranjih razmerah ter očitil, da so stremjenja Čehov in Jugoslovancev veleizdajalska in se samozavestno pohvalil z Ogrji in Nemci. Tak govor, kakor ga je imel Czernin ni običajen, ne pospešuje slogo med narodi, ne združuje avstrijskih narodov. Vsak političen otrok ve, da deklaracijska politika ni veleizdajalska, ve, da je treba državo, če hoče biti sposobna za življenje temeljito preurediti, da je treba dati narodom pravice in svobodo razvoja in sedaj pride politik, ki hoče paralizirati to stremljenje z očitki, z obljubo (med besedami) še večjega uklepanja v absolutistične sponke. Czernin noče delati z narodi, marveč hoče gospodovati po dosedanjem sistemu gospodarske in politične nadoblasti. Skoro vsa ustavna doba nam dokazuje, kako nezdružbe razmere so v državi: ni pravega gospodarskega napredka, ni pravega političnega in ne kulturnega napredka. In voditelj zunanje politike nastopa še sedaj tako! Govor grofa Czernina, naj ga presojajo časopisi kakor hočejo, naj ga politične stranke sprejemajo kakor jim drago, najžalostnejši dokument avstro-ogrške zgodovine v kolikor se tiče notranje politike. O zunanji in vojni politiki pa naj govorijo drugi listi in pa politiki.

Kongrua. „Wiener Ztg.“ je objavila postavbe, s katerimi se povečajo minimalni dohodki in pokojnine katoliških duhovnikov. Postave veljajo od 1. januarja 1918. Ker so pa ministrske odredbe z 21. novembra 1917, drž. zak. št. 453 in 454 dovolile že doklade za upravno leto 1917-18, se bodo te doklade z zneski, ki odpadejo za čas od 1. januarja 1918 do 30. junija 1918, odegnile od zvišanja, ki gre po novi postavi.

Deželna poslovalnica za oblačila za Kranjsko. Poslovalnica je šele v zadnjem času dokončala ogromna pripravljala dela v smislu ministrske naredbe z dne 21. septembra 1917 št. 383 in z dne 13. decembra 1917 št. 427 (uredba izdajanj izkaznic za blago, obleko in čevlje). Ustanovilo se je dosedaj 32 presojevalnic za izdajanje izkaznic; že pri tej ustanovitvi je bilo mnogo težko vsled pomanjkanja sposobnih moči. Ustanovile so se tudi presojevalne komisije, ki bodo odločale o prošnjah za izkaznice za ceneje blago (ljudsko blago na izkaznice A). Odbor deželne poslovalnice je pričel z delovanjem koncem oktobra 1917. Pribiti se mora, da ni imel ne vinarja kapitala, ne kredit in da je moral takorekoč na lasten riziko plačevati prve pošiljave blaga, ki so bile do zadnjega časa tako majhne, da se soloh nij izplačalo pričeti z razprodajanjem. Vzrok zakasnelim pošiljavam iz central so pač splošne prometne ovire, pod katerimi je trpelo celo javno življenje. Kljub vsem tem težavam in tehničnim oviram je kranjska deželna poslovalnica četrti izmed šestnajstih, ki prične z razdeljevanjem blaga na kategorijo A. Dosedaj so pričele z razpošiljanjem samo one poslovalnice, ki so v bližini blagovnih central. Vsaka deželna poslovalnica dobi na razpolago že vnaprej določeno kvoto blaga, ki

se ji sukcesivno pošilja. Ni se torej bati, da bi del te kvote odpadel, če se prejšnje blago preje ne razproda. Tekom prihodnjih dni se bo nakazalo 33.000 vitlov sukanca za celo kranjsko deželo in koncem meseca aprila se odda v razprodajo prvi blok ljudskega blaga za kategorijo A.

Civilna obleka za vojake, kigredo v civil. Važno vprašanje, s katerim se vojaška uprava še ne peča, je pač to, kdaj se nadomesti vojakom, ki zapuščajo vojaško službo, njih civilna obleka, katero so pri vpoklicu oddali, a je tekom vojne iz katerikoli vzroka izginila. Da se ljudi s ponošeno monturo pošlje domov, še ni nobeno nadomestilo za civilno obleko. Pa takim nesrečnikom niti monture ne privošči. Gospod Stanislav Prłowski nam pripoveduje namreč: V bitki sem izgubil levo oko in poleg tega postal še bolan na pljučih. Bil sem nato odpuščjen, pa nisem dobil denarja za naslednji čas. Praporščak, ki je imel v skladišču službo, mi je naročil, da moram tekom osmih dni oddati svojo monturo. Vprašam pa, kako naj to storim? Jaz posedujem le to, kar nosim na sebi. Četovodja, ki mi je izročil izpustnico, mi je sicer rekel, da bom dobil pri srebrnem križu obleko. Toda tu so me odpravili: „Mi nimamo nobene obleke!“ — Dostaviti moramo, da se nam tako odslovljenje moža, ki je vsled vojske prišel ob oko, zdravje in premoženje, dozdeva zelo čudno. Skrbeti se bo moralo, da se ljudem, ki stoje tu goli, ne zabičuje, da morajo oddati monturo, temveč da dobe tudi tako obleko, da si morajo zasigurati eksistenco. Vprašanje postaja vsak dan nujnejše. Merodajni krogije bodo morali čim preje rešiti.

Urad za izdajo potnih dovolil. Za potovanje na Goriško in Gradiščansko, kakor tudi nazaj je ustanovljen urad za izdajo teh dovolil v Gorici. Nasloviti je: „K. u. k. Passierscheinstelle in Görz“.

Nabori 19 do 24 letnih na Štajerskem. V Celju (mesto) se vrše vojaški nabori 11., v Celju (okolica) 12., 13., 14., 15. in 16. aprila; v Slovenjem Gradcu 11., v Ljutomeru 15. in 16. aprila; v Ptuj (mesto) 18., v okolici 18., 19., 20., 22. in 24. aprila; v Lipnici 19. in 20. aprila; v Radgoni 22. in 23. aprila; v Mariboru (okolica) 22. do 29. aprila, v mestu pa 30. apr.

Nacrti za revizijo avstrijske ustave. Dunajska „Information“ poroča: Kakor izvemo, so nekateri do vseh potankosti izvedeni zakonski nacrti, nove ustave že dovršeni. Dva je sestavila dvojica čeških aktivnih politikov, ki sta delovala v državni službi, tretji je pa delo nemškega poslanca iz Češkega, ki ima prihodnost še pred seboj (Lodgmana op. ur.), četrti nacrt je pa izvršil jugoslovanski strokovnjak in učenjak na odličnem zaupnem mestu. Tudi od Češkega Svaza sestavljena komisija pravnikov in zgodovinarjev ima v delu en nacrt. Ne vemo pa, ako je kateri teh nacrtov že vložen na pristojnem mestu, kakor se tudi ne da povedati naprej, kdaj pridejo ti nacrti na svetlo ugibati pa ne maramo — Tako „Information“.

54 milijard kron državnih dolgov. Po poročilu kontrolne komisije za državne dolgove je znašalo stanje avstrijskih državnih dolgov dne 13. februarja t. l. pri avstro-ogrski banki 13.102,8 milijonov, pri avstrijskem konzorciju 8748,7 milijonov, pri konzorciju v Nemčiji 2866,9 milijonov, na vojnih posojilih 29.274,6 milijonov, na zunanjih posojilih 88,7 milijonov. Skupna svota je 54.081,7 milijonov, h katerih obrestovanju je potreba 2185,1 milij. kron.

Zboljšanje prehrane začetkom poltja. Da se odpomore pomanjkanju živil, so se te dni vršili na Dunaju shodi, zlasti z Ogrji. Minister za ljudsko prehrano na Ogrskem, knez Windischgrätz, o tem pri poveduje naslednje: Predmet pogovorov tvori v prvi vrsti prehrana armade, v drugi vrsti pomnožitev in ureditev uvoza iz Ukrajine. Upam, da bo uvoz dose-

gel začetkom poletja ono mero, ki bo postavila Ogrsko in tudi Avstrijo v položaj, da se sedaj obstoječe omejene odredbe bistveno ublaže še pred začetkom prihodnje žetve. Tedaj bomo še precej dolgo otepali koruzni kruh in dobivali le koruzno moko, kajti naše žitne zaloge obstoje posebno iz koruze, ki je nekoliko mešana z belo moko. — Nemčija nam dobavlja rženo in ječmenovo moko v izmenjo za koruzo. Računati smemo šele za konec majnika, da bo nastopilo izboljšanje močne in krušne preskrbe, ker utegnejo od tega časa zunanji dovozi trajno in redno prihajati.

Akcija za slabo rejene otroke. Uradno se poroča: Po inicijativi cesarja se bo uvedla velikopotezna akcija, da se otroci iz industrijskih krajev spravijo na deželo. V vsaki kronovini se ustanovi posebna deželna poslovalnica, ki bo oživila zopet daljnje okrajne skupine, ki bodo na eni strani oddajali najpotrebnejše otroke, ki se imajo pritegniti v to akcijo, in na drugi strani pa iskali krajev, kjer bi nastanili otroke. Otroci vsake kronovine naj bi se, če mogoče, zaenkrat za šest tednov, spravili v bolj preskrbljene kmetijske kraje ravno tiste kronovine, preostanek pa v drugi kronovini ali na Ogrskem. Akcija bo poslovala za vse slabotne ali slabo rejene otroke in jih vzela v varstvo. Te bodo poiskali v mestih in industrijskih krajih, sploh tam, kjer se izdatni dovoz živil otežkoča gostonaseljenemu prebivalstvu. V pošteve pa pridejo le šoloobvezni otroci. Žalibog se smejo vpoštevati le slabotni, ne pa bolni otroci. Sprejeli se bodo le otroci, katerim bo zdravnik zaukazal, da se smejo radi slabotnega stanja podati na oddih in katerih stariši razpolagajo z 6000 K letnih dohodkov in imajo skrbeti za več kakor za enega otroka. Razlike med narodnostjo, vero ali pristojnostjo ne bo. Društva, ki so se pečala že doslej z nastanitvijo otrok, naj bi še z naprej sodelovala. Akcija bo pa tudi posamezna društva podpirala z doneski za prihranitev, jim olajšala prehranjevanje in tudi v slučaju otroke, katerim primanjkujejo sredstva, sama preskrbela. Zvzledom prednjači Zgornje Avstrijsko, ki bo že sredi aprila deset tisoč otrok deloma brezplačno, deloma proti majhnemu prehranjevalnemu znesku oddalo na deželo. Želeti bi seveda bilo, da ta človekoljubna in otrokom prijazna akcija v polnem obsegu uspeva.

Bela vrana. Kakor znano so rudniški posestniki moravsko-ostavskega-karvinskega revirja, ko so popravljali pravila bratovsko skladničnih bolniških blagajen v zmislu novele k bolniškemu zavarovanju z vso odločnostjo nasprotovali, da bi se uvedle višje zavarovalne postavke kot najnižje. Izjema je v tem oziru predsednik bratovske skladnice avstrijske rudniške in plavžarske družbe, ki je pritrdil najvažnejim delavskim predlogom. Sedaj je rudniško glavarstvo potrdilo pravila, ki jih je delavstvo izdelalo. Člani te bratovske skladnice bodo prvi v vsem revirju imeli enoletno bolniško podporo, obvezno družinsko zavarovanje in izredni sklad. Naloga delavskih zastopnikov pri drugih bratovskih skladnicah je sedaj, da to, kar je mogoče pri tej bratovski skladnici, izvedejo tudi pri drugih bratovskih skladnicah, zakaj tudi drugod je to mogoče.

Radi navijanja cen. Dunajsko deželno sodišče je obsodilo ravnatelja češke Union-banke v eno mesečni strogi zapor in na 6000 K denarne globe, trgovca Lazarja Weissbergerja pa v šesttednski strogi zapor in na 12000 K denarne globe, ker sta se pregrešila proti navijanju cen. Nameravala sta ustanoviti prodajalno centralo za les tako, da bi se posestniki gozdov kartelirali. Šlo jima je za to, da bi bila povišala cene lesu in da bi bila češka Union-banka monopolizirala trgovino z lesom.

Kako se izvršujejo rekvizicije, o tem piše komičniški „Pozorovatel“ tole: V neki vasi je bil rezultat rekvizicije naslednji:

Rekvirirali so 7 kg pšenice po 40 h, 130 kg krompirja po 15 h 332 kg rži po 40 h, 650 kg ovsa po 36 h. Če vse to seštejemo so bile rekvirirane stvari vredne 385 K 50 v. n. A rekvizicija je pa stala: 28 dni po 30 K t. j. 840 K, potem 10 dni po 20 K je 200 K, nato nekoliko ekspresnih pisem, kuvert, papirja in drugih uradnih potreb skupaj 1047 K 48 v.

Na Reki so v zadnjem času zaplenili 18 vagonov poštnih zavrtkov z živili. Zavrtki so bili oddani na Hrvaškem in namenjeni, kakor se govori, prekupčevalcem na Reki, ki potem živila za drag denar prodajajo naprej v Avstrijo.

Begunci — pozor! Dne 11. t. m. poteče rok za vlaganje prošenj za redne begunske podpore po § 6. begunskega zakona od 21. julija 1917 naprej in za naknadne podpore po § 9. do 500 K za čas pred 21. julijem 1917. — Neverjetna nevednost vlada še v mnogih begunskih naselbinah, zlasti po Nižjem Avstrijskem in Moravskem. Begunci še danes ne vedo, kaj jim tiče in kam se jim je obrniti. Enako je z vojaškimi podporami. Po naši cenitvi je država dolžna še veliko milijonov našim beguncem. — Beguncev z juga (Primorsko in Tirolsko) je bilo 1. februarja: Lahov 117.528 (večinoma iz Trentina) Slovencev 66.660. Hrvatov 11.011. Nemcev 8917. (Vseh beguncev pa 496.018, med temi še Ukrajincev 100.430. Poljakov 44.678, posebe Zidov 143.349). Toliko jih namreč dobiva državno podporo ali žive v taboriščih. Niso všteti oni, ki žive ob svojem.

Papirnat denar. Prof. C. Horaček piše o vprašanju in pomnoženju papirnatega denarja tako-le: v Avstro-Ogrski banki je bilo v decembru 1917 bankovcev za 17.740 K (koncem junija 1914 pa 212 milijonov). V istem času (v oklepaju prinašamo številke iz junija 1914) je bilo v prometu v državni nemški banki 2910.691 milijonov mark (2909 milijonov mk.), v angleški banki 44 milijonov liber (30 milj. liber), v francoski banki 22.821 milijonov frankov (6912 milj. frankov), v italijanski banki 6650 milijonov lir (1730 milijonov lir) in v ruski državni banki 18.917 milijonov rubljev (1630 milj. rubljev). Največ papirnatega denarja sta izdali torej Rusija in Avstro-Ogrska. V obeh teh državah je pa tudi lakota največja. Železni zaklad, prištevaje k njemu še zlate devise in terjatve v zlatu, je pa bil v primeru z bankovci, v decembru 1917 (v oklepajih so številke za konec junija 1914) pri avstro-ogrski banki 6 odstotkov (59,6 odstotkov), pri državni nemški banki 22,5 odstotkov (43 odstotkov), pri francoski banki 14,5 odstotkov (59,3 odstotkov), pri italijanski banki 11,9 odstotkov (63,8 odstotkov), pri državni banki Rusije pa 6,7 (98,2 odstotkov).

Češki socialisti za mir. Odbor češko-slovenskih strokovnih organizacij in glavni odbor češko-slovenske socialno-demokratske stranke sta sklenila, da se bo na 1. maja s splošno ustavitvijo dela demonstriralo za splošen mir, za samoodlobo narodov in za splošno enakopravnost. V ta namen je bil izdan poziv, v katerem se pozivlja vse katerim je geslo: „Proletarci vseh dežel, združite se!“, da naj neumorno delajo za ujedinjenje socialistov doma, da bodo lahko

tako združeni in krepki vstopili kot vplivni člani v zavezo socialistov vseh dežel.

Maščevanje kneza Schwarzenberga. Knez Schwarzenberg noče prodajati občinarjem Mirkovice, kateri kraj leži sredi njegovega kraljestva in je od treh strani obdan od knežjih gozdov, lesa za kurjavo. Noben prebivalec občine, ali revnen, ali bogat, in tudi ne občina in šola, ne dobe niti za denar ne enega polena lesa, tako da so morali otroci v šoli celo zimo zmrvovati. Knez se tako maščuje nad občino, katere lovski odbor mu ni dal lova v najem, ker je ponujal le polovico od druge strani obljubljenega najemninskega zneska.

Prošnje za kmetijske dopuste naj se ne vlagajo na vojno ministrstvo, marveč naj se zahtevajo kar pri raportu. Poveljniki dopolnilnih oddelkov in vojaških zavedov smejo sami dovoljevati take dopuste in imajo nalog, da jih dovoljujejo v čim večjem obsegu. Osebam na bojiščih dovoljujejo dopuste tamkajšnji poveljniki in se dosežejo istim potom kakor v zaledju.

Po 42 dkg zabele na mesec in osebo bodo odslej razdeljevali na Reki. Med zabelo se šteje tudi olje. Reška občina je na lasten račun izpitala 1270 prašičev, od katerih jih je doslej zaklala 800.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Z ofenzivo na zahodu je vojna furija zastavila letos nadaljevanje svojega grozovitega dela. Mir na vzhodu, aneksije in diktat mirovnih pogojev ter nečuten terorizem na vseh astrnih vzdržuje v deželah sporazuma in tudi v centralnih državah toleranco vojne. Kapitalizem z neustrašeno drznostjo nastopa in premaguje vse ovire. Tako daleč smo prišli, da sam avstro-ogrski minister za zunanje stvari, grof Černin, prepričan, da podaljšujejo vojno tisti, ki so za mir, tisti, ki bi radi, da se prenovi monarhija v krepko zvezno državo. Vsaj tako nam je pripovedoval na Dunaju. Nemci so napravili pri ofenzivi na Francoskem med La Fere in Arrasom močan sunek, vtisnili močno angleško fronto, zaleli do 70.000 vojnih ujetnikov, nad 1100 topov, okoli 400 strojnih pušk in mnogo drugega vojnega materijala. Približali so se že Amiensu. Glavni sunek je šel ob obeh straneh Somme in južno do Oise. Tudi Angleži in Francozi so se

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 14. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 4. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 7. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

Jeza, neprijetnost in slabo razpoloženje so posledice zamašenja in slabe prebave. Mnogo ljudi je, ki na tem trpijo, brez da bi se nato ozirali, mnogo pa takih, ki hočejo bolezni z črevesju škodljivimi, želodcem oslabujočimi odvajalnimi sredstvi odpraviti. Vsi ti naj bodo opozorjeni, da imamo izborno, želodcem okrepčujoče, črevesju neškodljivo milo odvajalno sredstvo: Fellerjeve čisto rastlinske Rhabarbara-kroglice z zn. „Elsakroglice“ so sigurnega ali milega vpliva, ne pripeljejo k navadi odvajalnih sredstev pa tudi ženske in otroci jih radi jemljejo. Vedno zopet čujemo o oškodovanju črevesja vsled rabe krepko vplivajočih odvajalnih sredstev in zato je bilo treba, opozoriti zopet enkrat na Fellerjeve mile „Elsakroglice“, 6 škatlic tega izbornega želodčnega sredstva stane franko samo 7 K 37 h. Naroči se jih le pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa trg št. 334 (Hrvaško). Tudi Fellerjev bolečine odpravljajoči rastlinski esenčni fluid z zn. „Elsa-fluid“, 12 steklenic za samo 14 K 32 h franko, se zamore obenem naročiti, da se ima to izborno domače sredstvo vedno pri roki, kadar se dobi vsled prepiha ali mokrote bolečine. Tisoče prijateljev in pristašev imajo ti Elsa-preparati. ev

brauili z vso silo. Tako so zlasti Francozi pričeli močno pritiskati nemškemu sunku na levem krilu. Angleži pa s severa, to je z desnega krila. Zaraditega je postala ofenziva počasnejša in pričakovati imamo na tem bojišču dolgotrajne boje ne samo na tem oddelku nego tudi po ostali nemško-francoski fronti. Na vseh drugih bojiščih ni posebnih sprememb ne važnih dogodkov. Uničujoče olo vojne se vrti dalje. To je groza za kulturni svet!

Dragoceni Tostojevi rokopisi sežgani. Iz Stockholma poročajo: Po poročilu »Djena« so bili pri porušenju posestva Pirogowo, ki je pripadalo bratu Leva Tolstoj, po kmetijskih tolpah vsa pisma velikega pesnika, ki jih je pisal bratu, med njimi zadnja, ki jih je pisal pred smrtjo in so imela veliko vrednost, sežgana.

Proti miru v Rusiji. Raček, Černov, Hermansky in njih tovariši delujejo z vsemi silami, da bi organizirali upor proti nemškemu kapitalizmu. Ne delujejo sicer v Moskvi in Petrogradu, pač pa agitirajo po provincialnih mestih, kjer prirejajo sestanke ter govore proti srmočnemu miru, kakor imenujejo brestovski mir. Razpošiljajo na tisoče oklicev, v katerih pozivljajo organizacijo za sveto vojno proti sovražniku, ki naj ga vrže ruski narod preko meje.

Hudi boji strokovnih organizacij po vojni. Jako pomembno sodbo je povedala o bojih strokovnih organizacij po vojni krščanska zveza rudarjev na Vestfalskem v svojem glasilu »Bergknappe«. Ta sodba je že zaradi tega važna, ker ta organizacija in nje list pobija nazore socialistične organizacije ter je strogo krščanska in patriotska. »Bergknappe« piše: »Obstoji nevarnost, da največja gotovost, da bomo po vojni zapleteni v velike boje. Podjetniške organizacije so se med vojno silno okrepile. Sklenile so se trdneje in okrepile so se finančno izredno. V večini podjetniških zvez, ki prihajajo za nas v poštev, se nenaklonjenost delavskemu gibanju tudi med vojno ni zmanjšala. Tudi med vojno se ni upala nobena oblast, rudniške mogotce prisiliti, da bi opustili svoje stališče gospodarjev in ravnali z delavci in delavskimi organizacijami praktično kot enakopravnimi. Pomagati si bomo morali napram podjetnikom sami. Za čas po vojni moramo računati s težkimi boji. V ta namen moramo pripraviti mnogo pomočkov.«

Novo ukrajinsko ministrstvo. Kakor poroča ukrajinski brzojavni urad iz Kijeva, je bilo ukrajinsko ministrstvo sledeče sestavljeno: predsednik M. Holubovič; no-

tranje zadeve: A. Mačenko; vojna: Cukovski; justični minister: Šelušnik; poljedelstvo: Kavalevski; pošta: Kristink; prekrba: z živili: Kelnh; zunanje zadeve: Lubinski; Micašov. Vlada ostane radikalno-socialistična. Za vzdrževanje reda proti anarhističnim trumam stvorijo oficijelno republikansko gardo.

Kongres v Tiflisu proti Ljenu. Veliki kongres, ki se je vršil pod predsedstvom presidenta Čeidsa v Tiflisu, se je izrekel z večino 165 glasov proti vladi Ljenu in proti ratifikaciji mirovne pogodbe.

Boljševiki v cerkvenem prokletstvu. Z vseh ruskih prižnic prebrano cerkveno prokletstvo boljševikov je izvalo v vladnih krogih veliko razburjenje. Pod predsedstvom knjaza Trubeckoj v Moskvi zborujoči synod, katerega se je udeležilo nad 500 zastopnikov vernikov, so na uradni ukaz razpustili. Patrijarh Pychonin, na katerega povelje je bilo cerkveno prokletstvo prebrano, je pozvan k Ljenu, da svoj ukaz opraviči.

Napredek francoskih protivojnih socialistov. Francoski protivojni socialisti, ki se bojujejo proti dovoljevanju vojnih kreditov in proti vstopu socialistov v francosko vlado, so spremenili svoj tednik »Populaire« v dnevnik. Je to nov prirastek njihovega gibanja, ki ima že v stranki večino.

Kaj so vse pozabili na londonski podzemeljski železnici. Kakor vsako leto priobčuje tudi letos ravnateljstvo gorenje železnice seznam stvari, ki so bile v vozovih pozabljene. Letos je vsota sicer za 6706 števil manjša kot lani, a obsega še vendar veliko število — 70.298. Le dežnikov je bilo pozabljenih 26.731, ročnih torbic 11.511, k temu spada še 9152 toaletnih predmetov, ki seveda pripadajo v enakem številu gospodom in damam, dalje 558 žepnih ur, 3807 denarnic in 2039 draguljev. Vse te pozabljene in izgubljene stvari so prenesli v Scotland Yard. Približno polovico, to je 32.420 predmetov, v skupni vrednosti nad en milijon K so lahko vrnili lastnikom. Ostalo blago, za katero se ni nihče oglasil, so dali uslužbencem, ki so ga našli. Iz tega izprevidimo, da uslužbenci lond. podzemeljskih železnic ne bodo imeli saj za daljši čas pomanjkanje dežnikov.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Revirna konferenca

podružnic in vplačevalnic Unije
rudarjev avstrijskih za Kranjsko,
Štajersko, Koroško in Istro

se bo vršila

v nedeljo, dne 14. aprila, ob 10.
dopoldne v prostorih »Delav-
skega doma« v Trbovljah.

PROVIZORIČNI DNEVNI RED:

1. Poročilo zaupnika.
2. Predlog unijskega odbora za povišanje prispevkov.
3. Časopisje.
4. Razni predlogi in nasveti.

Podružnična vodstva naj na podlagi poslanega dopisa naznanijo delegata in predloge, če take imajo, revirnemu zaupniku v Trbovljah.

M. Čobal,
načelnik rev. odbora.

Ivan Jax in sin.

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stoj in franko.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Rošenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211		Turjaški trg št. 4.
Dr. Franc Minár kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznica za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelnstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
... shode in veselice. ...

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
... šur, muzikalij itd. ...

Stereotipija. Litografija.

**Delavci, napovedu-
jejo nam hude po-
litične boje; ko na-
stopijo normalni ča-
si, bomo morali biti
- že pripravljeni! -**

Vsaka žena

naj bere moje velezanimivo
navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uvenijo
ali niso dovolj polni!

Pišite zaupljivo na naslov:
Ida Krause, Pressburg
(Ogrsko), Schanzstrasse 2. Abl. 97

Ne stane nič!

